Няхай жыве 1 Мая

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 17 (272) | ГОД VII | БЕЛАСТОК 29 КРАСАВІКА 1962 | ЦАНА 60 ГР.

Пастановы IV Пленума ГП БГКТ

IV Пленарнае пасяджэнне Галоўнага праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства сцвярджае, што ў апошні час праца гурткоў значна ажывілася, асабліва ў галіне мастацкага самадзейнага руху, арганізацыі асветных і практычных курсаў і г.д. Аднак большасць гурткоў вядзе аднабаковую працу, абмяжоўваючыся да культурна - асветнай праблематыкі. Трэба пакласці намаганні, каб кожны гурток БГКТ уключаўся ва ўсе мерапрыемствы, якія праводзяць Польская аб'яднаная рабочая партыя і ўрад Польскай Народнай Рэспублікі.

Гурток павінен жыць жыццём свайго асяроддзя. Да яго заданняў належыць умацаванне сужыцця паміж насельніцтвам, азнаямленне яго з прагрэсіўнай беларускай культурай ініцыяванне асветы дарослых, вярбоўка новых падпісчыкаў «Нівы» і папулярызацыя чытальніцтва беларускай літаратуры, арганізацыя розных культурна - асветных вечарын. Члены гурткоў БГКТ павінны актыўна ўдзельнічаць у рэалізацыі грамадскіх чынаў пры пабудове дарог, святліц, школ, лазняў, пажарных раміз, крам. Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на актыўнае ўключэнне ў мерапрыемствы звязаныя са зборам фонду на пабудову школ Тысячагоддзя. Гурткі БГКТ павінны таксама актыўна ўключыцца ў працу сельгасгурткоў, водных суполак і г. д. Гурток БГКТ павінен цесна супрацоўнічаць з ПАРП, ЗМВ, школай, ЛЗС, ЛПЖ, Лігай жанчын і іншымі існуючымі на вёсцы арганізацыямі і ўстановамі.

Дзеля забеспячэння гэтых заданняў Пленум пастанаўляе:

1. Члены ГП і члены Праўленняў аддзелаў абавязаны пастаянна апекавацца мінімум адным гуртком БГКТ.

2. Штатныя працаўнікі Галоўнага праўлення павінны працягваць, запачаткаваную ў гэтым годзе, абслугу гурткоў БГКТ мінімум 2 разы ў месяц, а працаўнікі «Нівы» — адзін раз у месяц.

3. Забавязваецца Прэзідыум ГП матэрыяльна забяспечыць абслугу гурткоў і апрацаваць новыя формы дзейнасці.

4. Стварыць фінансавы фонд дапамогі гурткам. З гэтай мэтай трэба, між іншым, наладзіць супрацоўніцтва з гандлёвымі ўстановамі, якія могуць дапамагчы ў развіцці культуры і асветы на вёсцы.

5. Ацаніць працу гурткоў на пасяджэннях Праўленняў аддзелаў і арганізаваць спаборніцтва паміж аддзеламі.

6. Увесці семінары і нарады для актывістаў БГКТ, дзеля ўдасканалення працы і абмену вопытам.

7. Арганізаваць планавыя экскурсіі для членаў БГКТ.

8. Разгледзець магчымасці дапамогі ў арганізаванні клуба - кафэ ў Гайнаўцы.

9. Арганізаваць рэгіянальны музей імя Кастуся Каліноўскага.

10. Прасіць асветныя ўлады арганізаваць завочную студыю беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце.

11. Прэзідыум ГП павінна звярнуцца да б'юро павятовых камітэтаў ПАРП з просьбай правесці раз у год аналіз працы аддзелаў і гурткоў БГКТ, а таксама прасіць забавязаць усе партарганізацыі да правядзення такога ж аналізу гурткоў на месцы.

12. На працягу 2-х месяцаў Прэзідыум ГП абавязаны арганізаваць аддзел Таварыства ў Дуброве.

Прэзідыум IV Пленума ГП БГКТ.
Фота: Г. Рагазінскі

Першамайскія чыны

Моладзь з Баршчэва на сходзе ЗМВ вырашыла адзначыць дзень 1 Мая чынам. Забавязалася пабудаваць скверык каля школы паверхнасцю ў 640 м², перапрацаваць 120 рабочагадзін пры пабудове дарогі Міхалова — Ялоўка, дапамагчы для ПГР у пабудове астаноўкі ПКС у Баршчэве, дапамагчы ў пабудове зліўнага пункта, а таксама абсадзіць 500 м дарогі дрэўцамі і ўпарадкаваць даязную дарогу ў Баршчэва.

Агульная вартасць гэтых прац вынясе 8.300 зл.

Акрамя таго моладзь ЗМВ з Баршчэва паклікала да спаборніцтва ўсе гурткі ЗМВ, якія дзейнічаюць на тэрыторыі Беласточкага ваяводства.

Дуб

БАРЫС НІКІЦЮК

УСЕАГУЛЬНАЯ ЗАБАСТОЎКА ЛЯСНЫХ РАБОЧЫХ У БЕЛАВЕЖСКАЙ ПУШЧЫ

15 кастрычніка 1932 года пачалася ўсеагульная забастоўка лясных рабочых і малазямельных сялян Белавежскай пушчы. Захапіла яна каля 7 тысяч удзельнікаў. Быў гэта адзін з найвялікшых эпізодаў класавай барацьбы ў перыяд крызісу на тэрыторыі Беласточчыны. З забастоўшчыкамі ў пушчы салідарызавалася каля 2 тысяч рабочых з лесапільных заводаў у Гайнаўцы і Белавежы, рабочыя з Чорнай Всі і Нурца, а таксама вазакі з Ружанскай пушчы і сяляне з Навагрудчыны. Падтрымалі іх тэкстыльшчыкі з Беластока.

Забастоўшчыкі вялі барацьбу на працягу 4 месяцаў. Захоплівалі яны лясніцтвы і надлясніцтвы пушчы, не дапускаючы да працы штрэйкбрэхераў, арганізавалі сходы, мітынгі, дэманстрацыі.

Аб забастоўцы лясных рабочых ніхто яшчэ не пісаў. Тады першы раз хачу пазнаёміць мілых і сімпатычных чытачоў «Нівы» з грамадскімі і эканамічнымі ўмовамі жыцця ляснога пралетарыяту, з каланіяльнай палітыкай фашысцкіх улад на гэтай тэрыторыі і з вострай, але рашучай забастовачнай барацьбой у Белавежскай пушчы.

(Працяг на стар. 2)

З КОНКУРСУ НАРОДНАЙ ВЫШЫЎКІ.
Фота: Г. Рагазінскі

СІРАТА СЯМІ НЯНЕК 4)

ШУКАЮ БАГАТАГА ДЗЯДЗЬКУ

Даўно, вельмі даўно, уся культурная дзейнасць абапіралася выключна на кішэнях і добрым гумары менавіта багатых «дзядзькоў». Арыстакраты, а нават буйнейшыя звычайныя памешчыкі часта прымалі пад свае крылы паэтаў, пісьменнікаў, а часам цэлыя тэатральныя ансамблі. Зразумела, культурныя мерапрыемствы такога роду служылі і былі патрэбны выключна невялікай ды цесна абмежаванай групе багацеяў, якія, эксплуатуючы тысячы людзей, маглі не лічыць сваіх грошай.

Але гэта ўжо гісторыя. Зараз адзіным мецэнатам у справах заспакаення культурна-асветных патрэб грамадскасці з'яўляецца дзяржава і пакліканыя ёю выканаўчыя органы ды ўстановы. У выніку палітычных і эканамічных перамен, якія здзейсніліся ў нашай краіне, крыніцы культурна - асветнай справы сталіся адкрытымі і даступнымі кожнаму грамадзяніну незалежна ад таго, дзе ён жыве: у горадзе, ці ў вёсцы. А вядома, як апетыт расце ў час яды, так культурныя запатрабаванні растуць па меры іх заспакойвання. Адтуль непасрэдна выплываюць канкрэтныя заданні ў такіх галінах, як адукацыя працаўнікоў і будаўніцтва аб'ектаў культурнага характару.

Найбольш балюча адчуваецца недахоп адпаведна падрыхтаваных людзей. Паводле скромных падлікаў Аддзела культуры ВРН у Беластоку, каб задаволіць найбольш неабходныя патрэбы ваяводства, павінна яшчэ ў бягучай пяцігодцы прыступіць да працы:

— 20 інструктараў - музыкантаў для вядзення хораў і інструментальных ансамбляў;

— 20 харэаграфаў для інструктавання танцавальных ансамбляў;

— 20 выпускнікоў рэжысёрскіх факультэтаў для вядзення непрафесіянальных тэатраў;

— звыш 100 бібліятэкараў з поўнымі для гэтай

(Працяг на стар. 4.)

КАМУНІСТЫ ЗНАХОДЗЯЦЦА ЎСЮДЫ

Няхай жа Першамай станецца аказіяй для перагляду шэрагаў камуністычных партый на ўсім свеце.

У 1919 г., калі па закліку Леніна адбыўся 1-шы Кангрэс Камуністычнага інтэрнацыянала, існавала ва ўсім свеце толькі шэсць камуністычных партый. Аб тым, якое вялікае значэнне меў І-шы Кангрэс, сведчыць найлепш факт, што ўжо ў 1920 г. камуністычныя і рабочыя партыі дзейнічалі ў 27 краінах. У 1935 годзе партыі рабочага класа існавалі ў 61 краіне, а зараз яны дзейнічаюць у 87 краінах.

Такімі самымі шпаркімі тэмпамі расла колькасць членаў камуністычных і рабочых партый. Калі ў 1935 годзе колькасць камуністаў складала звыш 3.100 тыс. членаў, дык зараз гэтая колькасць перавысіла суму 40 мільёнаў. З гэтага ліку каля 5.300 тыс. прыпадае на капіталістычныя краіны.

А вось як у паасобных краінах сацыялістычнага лагеру выглядае справа колькасці членаў:

КПСС	каля	10	мільёнаў
Камуністычная партыя Кітая	„	17	„
ПАРП	„	1.3	„
Камуністычная партыя ЧСР	„	1,6	„
Сацыялістычная партыя адзінства Германіі	„	1.5	„
Карэйская партыя працы	„	1,1	„

Найменшую колькасць членаў мае Мангольская рэвалюцыйная партыя — 44 тысячы членаў. А гэта вынік вельмі малой колькасці насельніцтва ў краіне.

Зусім інакш выглядае сітуацыя ў капіталістычным свеце, дзе на агульную колькасць 75 камуністычных партый амаль палова — 36 партый — дзейнічае нелегальна. У такіх краінах, як Грэцыя, Іспанія, Партугалія, Турцыя, ГФР камуністы праследуюцца паліцыяй і знявольваюцца ў турмах. Зараз над камуністамі ў Злучаных Штатах вісіць пагроза шматгадовага зняволення і высокіх грашовых штрафаў. У многіх краінах Паўночнай Афрыкі, у Аргенціне і Мексіцы гэтыя партыі дзейнічаюць паўлегальна.

Апошнія гады прынеслі вельмі шпаркае развіццё камуністычнага руху ў слаба развітых і нядаўна вызваленых краінах, перш за ўсё ў Азіі. 48 марксісцка - ленінскіх партый у гэтых краінах згуртоўвае агулам каля 3 мільёнаў камуністаў. Найбольшую колькасць членаў і найбольшыя ўплывы ў грамадстве з асяроддзя несацыялістычных краін мае Камуністычная партыя Інданезіі. Да яе належыць каля 2 мільёнаў членаў і кандыдатаў. Больш таго, партыя кіруе рознымі прафесіянальнымі і грамадскімі арганізацыямі, у якіх звыш 9 мільёнаў членаў. Калі разыходзіцца аб іншыя краіны Азіі, дык у Камуністычнай партыі Індыі маем каля 300 тысяч членаў, а ў Камуністычнай партыі Японіі каля 100 тысяч. На тэрыторыі т.зв. Чорнай Афрыкі колькасць камуністаў узрасла з 5 тысяч перад вайной да 50 тысяч у наш час. Нягледзячы на праследванні таксама шпарка растуць шэрагі камуністычных партый у Лацінскай Амерыцы. Напрыклад. Камуністычная партыя Аргенціны згуртоўвае сёння 100 тысяч членаў, К. П. Венесуэлі — 35 тысяч, а КП Чылі — 20 тысяч. А як выглядае справа ў старой капіталістычнай Еўропе? Найбольшую колькасць членаў мае Камуністычная партыя Італіі. Згуртоўвае яна 1.800 тысяч членаў. Далей ідзе КП Францыі — 400 тысяч. Калі разыходзіцца аб меншыя краіны, дык варта тут прыгадаць Фінляндыю, у якой Камуністычная партыя налічвае 48 тыс. членаў і Бельгію — 13 тыс.

На гэтых прыкладах бачым, што камуністычныя партыі развіваюцца вельмі шпаркімі тэмпамі. Якая ж прычына гэтай з'явы?

Перш за ўсё адказ знойдзем у факце шпаркага развіцця сістэмы сацыялістычных дзяржаў. Другой прычынай развіцця камуністычнага руху з'яўляецца ўзрастаючы агульны крызіс капіталістычнай сістэмы.

Прычыны, якія выклікаюць развіццё камуністычнага руху, гэта няспынны працэс. Можам тады быць пераканаы, што з года ў год камуністычныя шэрагі будуць штораз больш шматлікімі, што з кожным годам будзе большая колькасць маніфестантаў у дзень 1 Мая на ўсіх кантынентах зямнога шара.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Лічбовыя дадзеныя: «Пытанні і матэрыялы», №7.

Усеагульная забастоўка лясных рабочых у Белавежскай пушчы

(Працяг са стар. 1)

Белавежская лясная акруга ў пачатку 30-х гадоў была на першым месцы ў польскім лясным ведамстве. Ахоплівала яна дзяржаўныя лясы і лясную прамысловасць амаль усяго Палескага ваяводства, паўднёвую частку Навагрудскага ваяводства і ўсходнюю частку Беластоцкага ваяводства. Адміністрацыйна загадвала ёю Дырэкцыя дзяржаўных лясоў у Белавежы пры дапамозе 36 надлясніцтваў і некалькі соцен лясніцтваў.

Найбольш згуртаваную групу лясоў не толькі на тэрыторыі гэтай акругі, але таксама на еўрапейскай нізіне складалі лясы Белавежскай пушчы (105 тысяч га). Уся яе плошча належала да Валкавыскага і Бельскага паветаў у Беластоцкім ваяводстве і да Пружанскага павета ў Палескім ваяводстве. Акруга пушчы выносіла 180 км., расцягвалася на прасторы 40 км шырыні і 50 км даўжыні.

Каля 87% плошчы займалі лясы, апошнюю частку — багны, лугі, вада і палі. Сярод дрэў на першым месцы ў адносінах колькасці і якасці знайшлася сасна з высокімі і простымі мачтавымі стрэламі, якая давала прадукцыйную сыравіну патрэбную ў краіне і заграніцай. Яліна сваёю вышынёю перавышала ўсе іншыя гатункі дрэў. На асаблівую ўвагу заслугоўваў дуб, які меў характэрныя рысы: высокі дыяметр, колер і шмат блішчаку з вялікай колькасцю масы патрэбнай на фанеру. Пушча была адной з найбольш сур'ёзных рэзервуараў вартаснай фанернай вольхі і бярозы, патрэбнай у прамысловасці кляёнай фанеры ў лётных мэтах, ясень з высакаякаснай тэхнічнай структурай драўніны (размяшчэнне слаёў, лупнякаватасць, колер), ліпы, выраблялі алавікі. Вязы, клёны і грабы таксама адзначаліся вялікай колькасцю выкарыстоўваемай драўнінай добрай якасці.

Гаспадарчае значэнне Белавежскай пушчы абапіралася перад усім на велізарным багацці драўнянай сыравіны для ўнутранага і знешняга рынку. Белавежская драўняная сыравіна займала важную пазіцыю ў экспарце ў Англію, Бельгію, Палесціну, Галандыю, Германію, Афрыку, Іспанію і Аргенціну. Пушчанскія лясы заспакойвалі патрэбы гаспадаркі таксама ў іншыя прадукты, як: дубільную кару, смалу, ягады, грыбы, лекавыя расліны, мяса, скуру і футра звярыны. Багатая флора і фауна выдзялілі пушчу ў цэнтр прадстаўнічага паляваня, экскурсій, назіранняў і навукова - прыродазнаўчых даследванняў.

ПУШЧА і КРЫЗІС

Пушча была тэрыторыяй інтэнсіўнай лясной гаспадаркі разлічанай галоўным чынам на апрацоўку сыравіны, у меншай ступені на перaапрацоўку яе на месцы на паўфабрыкаты. Прыдбанне драўнянай сыравіны і яе транспартаванне да складу, а таксама мясцовых лесапільных заводаў прыпадала на перыяд ад верасня да канца сакавіка кожнага года. У межах пушчы і побач яе знаходзілася сельская гаспадарка, у якой побач з некалькімі памешчыцкімі фальваркамі перавышалі дробныя сялянскія гаспадаркі.

Аднолькава, як лясная прамысловасць, так і сельская гаспадарка адлюстроўвалі найбольш прымітыўнае становішча тэхнікі, эксплуатацыю прыродных і зямельных багаццяў пры дапамозе простых метадаў. У эксплуатацыі і транспарце драўніны ўжывалі толькі такія прылады, як: ручныя пілы, драўляныя кліны і лябёдкі падносіць цяжары, у сельскай гаспадарцы асноўнымі прыладамі былі драўляныя плугі і бароны, сярпы, цапы. У вельмі дрэнным становішчы былі пушчанскія дарогі. Сілаю цягі ў гаспадарцы лясной і зямельнай былі выключна коні, валы і каровы.

Эканамічны крызіс (1929—1933) не толькі паўстрымаў які-небудзь прагрэс і мадэрнізацыю гаспадаркі лясной і зямельнай, але яшчэ больш паглыбіў адсталасць у гэтых галінах.

Змяншэнне ўнутранага і знешняга рынку адыграла вялікую ролю ў прадукцыі драўнянай сыравіны, паніжэнне якой адбылося ў 1932/33 гаспадарчым годзе. І так, прадукцыя масы ўжытковай драўніны ва ўсёй акрузе зменшылася з 431.021 м³ у 1931/1932 да 410.803 м³ у 1932/1933, а колькасць драўніны прызначанай да працяркі зменшылася да 121.913 м³ у 1932/1933 г. з 130.122 м³ у 1931/1932 г. Зменшыўся прыём да працы. Абапіраючыся на рэляцыі былых працаўнікоў Дырэкцыі дзяржаўных лясоў можна меркаваць, што паменшыўся ён каля 30% у 1932 годзе ў параўнанні з 1928 годам. У 1932/33 г. лясная прамысловасць проста заміpae. Недахоп даных статыстычных перашкаджае выказаць беспасрэдныя эканамічныя прыкметы крызісу ў гаспадарцы ў самай пушчы.

Ад 1929/30 г. у сувязі з паглыбленнем крызісу (зніжэнне гаспадарчай

(Працяг на стар. 5)

БЕЛАСТОЦКАЯ ХРОНІКА

14 красавіка ў Беластоку адбыўся VIII Акруговы з'езд дэлегатаў Саюза настаўнікаў. Тэмай з'езда былі заданні, якія стаяць перад настаўнікамі ў сувязі з рэформай школьніцтва. Старшынёй акруговага праўлення настаўніцкага саюза выбран Ян Яніцкі.

✲

15 красавіка ў Беластоку адбыўся IV Пленум ГП БГКТ. Прысвечаны ён быў абмеркаванню працы гурткоў.

✲

15 і 16 красавіка ў Беластоку адбыўся III З'езд Беластоцкай харугві Саюза польскага гарцэрства. З'езд прыняў праграму дзейнасці на найбліжэйшыя гады і выбраў улады. Камендантам харугві выбран Браніслаў Ігнасяк.

✲

17 красавіка ў Клубе ТППР у Беластоку адкрылася выстаўка «Савецкі Саюз здабывае Космас». Выстаўку адкрыў II сакратар савецкага пасольства ў Польшчы — Генадзій Галавенкаў.

✲

19 красавіка ў Беластоцкім музеі адкрылася фотавыстаўка «Сённяшняя Гродзеншчына». Выстаўку падрыхтавала «Гродзенская праўда». Яна арганізавана ў выніку супрацоўніцтва і абмену паміж беластоцкімі і гродзенскімі журналістамі.

БАРОН фон ГОЛЬДРЫНГ

Альбом маёра Шульца

Упершыню за некалькі тыдняў зямлю заліло сонца. Афіцэры высыпаліся на панадворак штаба. Вялікая група сабралася каля бліндажоў, у якіх хаваліся ў час паветраных налётаў. Але зараз сабрала іх сюды не паветраная трывога, а своеасаблівае змаганне паміж найлепшымі стралкамі штаба: Шульцам і Кокенмюлерам. Стралок павінен быў адбіць куляй шыйкі ў пляшак, якія на адлегласці трыццаці метраў стаялі на бліндажы. За адбітую шыйку партнёр ставіў дзве пляшкі каньяку, за разбітую пляшку ў сваю чаргу стралок сплачваў для партнёра адзін каньяк, а за промах стралок вымушаны быў плаціць штраф: дзве пляшкі каньяку.

Першым страляў Кокенмюлер. Узяўшы з рук ефрэйтара вялікі пісталет, гаўптман прыцэліўся. Выстрал! Промах. Кокенмюлер прыкусіў губу і прыцэліўся зноў. Гэтым разам куля разбіла пляшку. Трэцяя куля таксама толькі разбіла пляшку.

— Штрафу — чатыры пляшкі, выйгрышу ніводнай! — смеючыся, крыкнуў афіцэр, які выконваў ролю арбітра.

— Карысныя практыкаванні для афіцэраў штаба! — пачулася збоку. Усе азірнуліся. Начальнік штаба генерал - маёр Даніель і оберст Бертгольд падыйшлі да афіцэраў.

Маёр Шульц вытлумачыў умовы спаборніцтва.

— А ты, Гольдрынг, не ўдзельнічаеш у спаборніцтве? — спытаў Бертгольд, прыкмеціўшы сярод прысутных Генрыха.

— На жаль, калі я падыйшоў, спаборніцтва ўжо пачалося, гер оберст!

— О, гер лейтэнант, гэта ж толькі пачатак першага тура. Да гэтага, я люблю выігрываць, — спрабаваў пажартаваць Шульц.

— А вы ўпэўнены, што выйграеце, гер маёр? — спытаў Генрых.

Маёр Шульц самаздаволена ўсміхнуўся і замест адказу працягнуў Генрыху пісталет.

— Не, цяпер ваша чарга, я буду страляць пасля вас!

Амаль не цэлячыся, маёр Шульц выстраліў тройчы падрад. Адну пляшку разбіў, у другой зрэзаў шыйку. Трэцяя куля прайшла каля самай пляшкі, не крануўшы яе.

— Нядрэнна! — пахваліў генерал Даніель.

— Вам страляць, барон! — запрасіў Шульц.

Гольдрынг выцягнуў з кабуры афіцэрскі маўзер.

— Вы хочаце страляць з гэтай хлопаўкі? — здзівіўся Кокенмюлер.

— А хіба нельга?

— Не, але іду ў заклад, што з маўзера і за дзесяць крокаў у шыйку пляшкі не трапіш, — настойваў Кокенмюлер.

— Вы ставіце сябе ў горшыя ўмовы, чым іншыя ўдзельнікі спаборніцтва, — кінуў і генерал Даніель.

— Але афіцэр, гер генерал, павінен валодаць усялякай зброяй па-майстэрску! Я хутчэй прайграю маёру Шульцу дзесяць пляшак за кожны выстрал, чым згаджуся страляць з іншага пісталета.

— Лаўлю вас на слове — дзесяць пляшак за кожны выстрал! — выгукнуў Шульц.

Гольдрынг моўчкі ўзвёў пісталет, адзін за адным прагучэлі тры выстралы. Яны выклікалі шчырае захапленне прысутных: шыйкі трох пляшак былі зрэзаны, быццам нажом.

28 29 30

Літаратурная старонка

Трыбуна літаратурнага аб'яднання № 41

Сяргей Крывец

28 красавіка 1945 г. ад ран, атрыманых пры вызваленні Гдыні, памёр беларускі паэт, беластачанін Сяргей Крывец.

У 17 гадавіну смерці паэта змяшчаем адзін з яго вершаў, які ўвайшоў у «Анталогію беларускай паэзіі».

ДУМКІ

Ночка цёмным пакрывалам
Мне акно завесіла.
Ў хаце холад (дроў замала),
На душы нявесела.
Мо' паесці? Што ж і трэба,
Думка — не гарэзія.
Сеў, падумаў. (Скуль ўзяць хлеба?)
Эх, жыццё, — паэзія.
Цяжка й дарма. Але веру,
Возьмем цябе прозаю.
Стаў пісаць, — (няма паперы)
Думкі нецвярозыя.
Ёсць кавалак (з сінім штампам),
Стоп. Тут штосьці знаёмае.
Стаў чытаць. (Пагасла лямпа.)
Справа трыццаць сёмая.
Слініць дождж. На панадворку
Ноч ў гразі палошчацца.
Закурыць (была б махорка)
Неяк надта хочацца.
Ператрос усе кішэні,
Ціха, назбіраецца!
Пацягнуў (адны карэнні),
Чад клубком гушкаецца.
Сыплюць думкі, сыплюць мроі
Іскаркі з-пад крэсіва.
Прыйдзе час (і мы героі!),
Ну й гульнём жа весела.

Беласток, 1936

І. Чыквін

ПЛЯЖ

Устае Варшава
Нядзельная,
Ледзь ранняя зара
Кулакамі прачысціць дарогу
Сквозь хмары;

Нагамі вуліцу грабу
Пякельна я;
Бягу астаткам сіл,
Да мэты ужо нямнога —
І буду грэцца у ранішнім пажары.

Акунуўшыся з галавой
У залатыя сонца косы,
Стаіць голая Варшава
І мыецца расой.

А вецер,
Растапырыўшы крыллі,
Паволі рухае сваім
Магутным грудным мехам;

Стаю,
Пазалочаны сонцам,
І сыплю ўвочы дню
Смехам.

ПОШУКІ

Сышліся ў пустым парку лаўкі,
Голыя дрэвы, ранак туманны
Усе алеі у Лазенках заслаў
І вабіць мяне сваім абманам —
І я іду чарам паслухмяны.

Каго шукаю, куды іду,
Калі ногі расплываюцца у тумане,
Што ў пустым парку раніцай знайду,
У Лазенках зачараваных абманам? —
Іду прыгажосці паслухмяны.

І цябе знайду, мая дзяўчына...
Вобраз твой з расы ранняй і туману,
Паразвешваны на кветках і галінах,
Цягне ў парк сваім абманам —
Добра, што іду яму я паслухмяны.

НАДЗЕЙЦЫ ПРЫСВЯЧАЮ

НА-ДЗЕЯ

Надзенька...
Надзейка...
Н а д з е я!
— як спакуслíва
гэтае слова гучыць!

Даслоўна — н а д з е я
— найскрытшае жаданне
людзей:
нават і тых
у якіх найбяднейшая
думка
гнездзіцца.

З надзеяю жыў
старажытны раб.
Маліўся да яе
падданы феадала.
Узброены надзеяй рабочы
рве звенні прымусу.
Дзіцё з надзеяй
У школу ідзе.
Яна клубіцца ў голавах
і тым,
каму шчасце
раздзьмухала пуза —
перад сабою нясе,
як безлаберна накідану
кучку гною.

Надзея
струменілася праз вякі
і сталася
сімвалам жыцця.

Чалавек, каханне
і надзея
як
зямля, вада, паветра
і сонца —
патрэбны жыццю!

Іменем Надзея
жанчыну назвалі
— фундамент людзей,
крыніцу пачуццяў:
з гэтай крыніцы...
першае святло,
першая чалавечнасць,
выцякае першае слова
— мама...

II

Слова
па слову —
мову складаюць:
а мова ў памяці
гэта ключ
якім адчыняюць
вынік разважанняў
і патаемнік пачуцця.
А родная мова —
напітак душы
які бальзаміруе
у грабніцах гісторыі
народ...

Рэчышчам
роднай мовы плывуць:
харaство,
шчырасць,
духовае багацце
і хто яго мінае
— нікому ён свечкай
а ўсім качаргой

III

Але надзею
трэба запрагаць
У сваіх пачынанняў
аглоблі
і бізуном дзейнічання
гнаць
праз цаліну
няведы,
млявасці
і гультайства!

І калі ты
Свае надзеі гаспадар
— не дазваляй,
каб вятры яе даілі...
і сястрычка
такі труізм запамятай:
— хто «ў чапцы не
нарадзіўся» —
усе сваю надзею
толькі мазалямі кормяць.

ЯША БУРШ

УРАДЖАЙНЫЯ ГОНІ

Знаёмства з гісторыяй літаратурнага руху на Беларусі дазваляе з упэўненасцю сцвердзіць, што паэзія заўсёды была значна бліжэйшай сэрцу беларускіх пісьменнікаў. Гэта прывяло да ўзнікнення на працягу цэлых стагоддзяў багатай паэтычнай спадчыны, якой ганарыцца сёння беларускі народ.

Усё гэта можам прасачыць, беручы ў рукі трохтомную «Анталогію беларускай паэзіі», якую нядаўна выпусціла ў свет Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Такога роду выданне не можа, зразумела, даць поўнага ўяўлення аб цэлай літаратурнай творчасці на Беларусі ў галіне паэзіі. Яно ж ахоплівае велізарны перыяд, пачынаючы ад XVI ст., а канчаючы нашымі днямі. І таму ў Анталогію ўключаны тыя паэты, якіх творчасць пакінула найбольш прыкметны след у літаратуры.

«Анталогія беларускай паэзіі» пачынаецца прадмовай К. Крапівы і В. Барысенкі, якія даюць нам кароткі і змястоўны нарыс, адлюстроўваючы шлях развіцця паэтычнай творчасці на Беларусі. Далей прадстаўлены ўжо паасобныя паэты і іх выбраныя вершы, або фрагменты большых твораў. Пры кожным паэце знаходзіцца кароткая біяграфічная даведка і яго здымак.

Анталогію адчыняюць першыя вершаскладальнікі на Беларусі — Георгій Скарына і Сімеон Полацкі, змяшчаюцца ананімныя паэмы і творы, а таксама творы тых прадстаўнікоў польскай літаратуры XIX ст., якія ўнеслі пэўны ўклад у беларускую літаратуру. Багата прадстаўлены беларускія паэты XIX ст. і прадаўжальнікі іх лепшых традыцый у пачатку бягучага стагоддзя. Праўда, у Анталогіі ў большасці выпадкаў знаёмыя прозвішчы, творы, якія неаднаразова чыталіся... Аднак не ў тым справа. Гэтае выданне, менавіта яно, паказвае разнастайнасць беларускай паэзіі і ў сэнсе яе жанраў, і ў сэнсе паэтычных густаў паасобных аўтараў. Такая кампенсацыя творцаў дазваляе, мабыць, дакладней уявіць чытачу рэльефнасць паэтычных абшараў беларускай літаратуры і хаця намомант убачыць іх непаўторнае харaство. З цікавасцю чытаюцца вершы паэтаў 30-х гадоў, часам менш вядомых, аднак уяўляючых сабою пэўны дакумент гэтай багатай у падзеі эпохі ломкі старога ўкладу ў літаратурным руху на Беларусі. Ва ўсіх тамах Анталогіі выступаюць творцы, якія пісалі або пішуць у савецкі перыяд. Гэта выразны доказ, што найбольшы росквіт беларускай паэзіі прыпадае на пасляКастрычніцкі перыяд.

Выдаўцы параўнальна шмат месца адвялі маладой змене паэтаў. Бачым тут наглядна, як у рэчышча беларускай паэзіі ўліваюцца новымі жыватворчымі струменнямі свежыя, шматабяцаючыя таленты. Нас, пражываючых у Польшчы, цешыць, што ў Анталогіі апынуліся таксама паэты, якія або нарадзіліся на Беласточчыне, або наогул нейкім чынам былі з ёю звязаны. Вось Канстанцін Каліноўскі — ураджэнец Мастаўлян, Ганна Новік з Сувальшчыны, Сяргей Крывец, які вучыўся ў Беластоцкім педагагічным інстытуце, Пятрусь Макаль — ураджэнец Беласточчыны.

«Анталогія беларускай паэзіі» — несумненна каштоўнае выданне. Яно зробіць добрую паслугу і любіцелям беларускай паэзіі і тым, якія займаюцца ёю сур'ёзна.

МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ

В. Швед

ПЕРШЫ ПАЧЫН

Настаўнікам і вучням
Беларускага Ліцэя
ў Гайнаўцы

Яшчэ дыміліся пажарышча вайны,
Яшчэ даносіўся здалёк аружжа грукат.
А з нашых вёсак дочкі і сыны
Прыйшлі сюды па веды, па навуку.

Лавілі прагна кожнае слаўцо
Разам з жывічным пахам Белавежы,
Адгэтуль павяло іх у жыццё
Шмат неспазнаных, таямнічых сцежак.

Пераступіць пакінуты парог
Без хвалявання не магу ніколі.
Тут і маіх пачатак быў дарог,
Што пралеглі ў жыццёвае раздолле.

Часцінку сэрца я аставіў тут,
Дзе навучалі, што кожны павінен
Не забываць ніколі роднага кут,
Любіць народ свой і сваю айчыну.

Аб днях за школьнай партай успамін
У памяці заўсёды будзе свежым:
Так дарагі мне гайнаўскі пачын
І пах жывічны стройнай Белавежы.

Пасля аўтарскай сустрэчы. Алесь Барскі падпісвае сваім паклоннікам(цам) «Белавежскія матывы».

Фота: Т. Чачкоўскі

ПАСАДКА ФРУКТОВЫХ ДРЭЎ

Фруктовыя дрэвы можна садзіць як восенню, так і вясной. Месца пасадкі трэба вызначыць палікамі. Вуглы павінны быць дакладна вызначаны, бо крывыя радкі будуць перашкаджаць пры коннай апрацоўцы глебы і могуць нанесці шкоду дрэўцам. Ямку капаем глыбінёй у 50 см і шырынёй 50—100 см. Ніколі не садзіце дрэўцаў высушаных. Узяўшы іх са школкі, трэба неадкладна забяспечыць ад высыхання карэнняў, змяшчаючы іх у вільготнай зямлі. З гэтай мэтай кладзем проста дрэўцы пры выкапаных ямах і прысыпаем карэнні зямлёй. Так забяспечаныя дрэўцы могуць без шкоды праляжаць пару дзён.

Для дакладнага размяшчэння дрэўца ў сярэдзіне выкапанай ямы паслугоўваемся садаўнічай дошкай. Даўжыня яе каля 1,5 — 2 м. У сярэдзіне яе, а таксама на абоіх канцах, ёсць невялікія нарэзы. Пасля вызначэння палікамі месц для дрэўцаў, кладзем садаўнічую дошку на зямлі так, каб вызначальны палік знайшоўся ў сярэдзіне яе нарэза. На канцы дошкі ў нарэзах убіваем у зямлю кароткія паленцы. Можам цяпер выняць палік, адлажыць дошку і выкапаць яму пад дрэўца, не выкідаючы абоіх паленцаў. Калі пасля выкапання ямы прыступаем да пасадкі, кладзем зноў дошку так, каб паленцы былі ў канцавых нарэзах. Дрэўца ўстанаўліваем пры сярэдзінным нарэзе, дзе раней быў убіты палік.

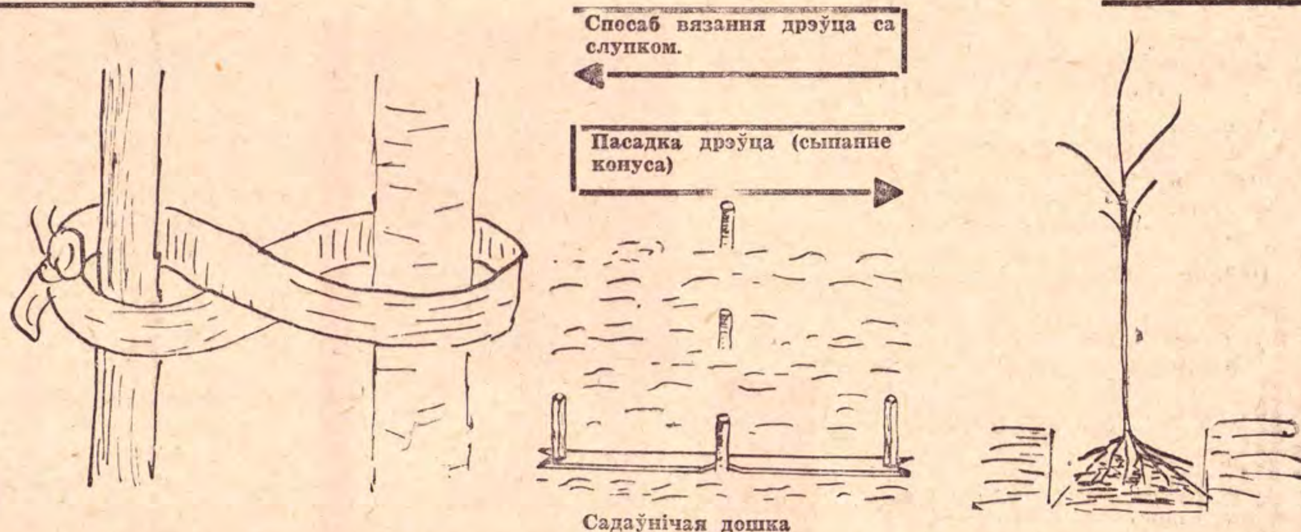
Слупкаванне дрэўцаў адыгрывае важную ролю. Верх слупка, які дасягае кароны дрэўца, павінен быць закруглены, каб не раніў яе пры гойданні. Слупкі ўбіваем з заходняга боку дрэўца.

На дне выкапанай ямы сыплем конус з паверхневай урадлівай зямлі (добра і кампост). На конусе гэтым раўнамерна раскладваем карэнні і прысыпаем іх зямлёй так, каб зямля дасталася між карэнні. Калі дакладна прыкрыем зямлёй карэнні, пачынаем утоптваць зямлю.

Надломаныя карэнні трэба прырэзаць нажом. Здаровых карэнняў не трэба прырэзваць. Чым цаўжэйшыя карэнні, тым лепш прыймаецца дрэўца.

Пасля пасадкі дрэўца прывязваем да слупка. Найлепш перавеслам.

Пры веснавой пасадцы пры дрэўцы робім міску, у якой будзе затрымлівацца вада. Пасля пасадкі даем па адным вядры вады на дрэўца, а потым падліваем іх у меру патрэбы.

У пакоі старшыні ГРН

У пакоі старшыні ГРН у Клюковічах — Уладзіміра Дамарука — няма ніякіх люксусаў. Ды па праўдзе старшыня не мае асобнага пакоя, куды б заходзілася пасля стукання ў дзверы, нясмела. Дзверы да старшыні адкрыты насцеж увесь час, і мужчыны ў доўгіх, па калені, кажухах (у сакавіку наведвалі нас яшчэ маразы) заходзяць і выходзяць, вітаюцца са старшынёй і развітваюцца. Аб чым жа людзі могуць тут спорыць, што крытыкаваць?

У пакоі старшыні сяляне абмяркоўвалі справу арыгіналаў збожжаў для рэпрадукцыі. Арыгіналы, як вядома, рэпрадуцэнтам дастаўляюць ГС-ы, у выпадку Клюковіч — ГС у Нурцы. А ГС-ы не заўсёды свае абавязкі выконваюць як трэба. Занядбоўваюць так важную справу, хоць арыгіналаў збожжаў у нас ёсць пад дастаткам.

Падаюць у пакоі старшыні словы. Лаканічныя, важкія. Малады аграном тутэйшай грамады (першы свой аграном у Клюковіцкай ГРН) мітусіцца. «Што ж я магу зрабіць, няма аўса і ў ГС-е. На нашу ГРН быў план на авёс 4.280 кг, а дасталі мы 3.180 кг. У ГС-е сказалі, што больш не дастанем». А гаспадар — рэпрадуцэнт з вёскі Стоўбцы — Сцяпан Панятоўскі сядзіць радам, апусціўшы рукі. Ён вядзе рэпрадукцыю аўса на міжсуседскі абмен, і вось няма патрэбнага насення. І што? «Я, ведаеце, — звяртаецца да мяне, — ужо чацвёрты дзень пільную. І не дапільнаваў. Бо як прывезлі крыху, то іншыя бліжэйшыя разабралі ўміг». А Стоўбцы ад Клюковіч — не рукой падаць.

ГС сказаў, што і ў іх няма. Пэўна, гэта можа здарыцца ў сакавіку. Але ж не кормяць сабак, як на паляванне ідуць. Аб гэтым трэба загадзя падумаць.

Дыскусіі гаспадароў у пакоі старшыні ГРН карысныя і павучальныя для ўсіх.

Вера Леўчук

СІРАТА СЯМІ НЯНЕК

(Працяг са стар. 1)

прафесіі кваліфікацыямі, якія замянілі б дагэтуль працуючых людзей без сярэдняй адукацыі;

— гэтае самае для каля 50% святліц, у якіх працуюць штатныя светліцовыя.

Прыведзеныя лікі не даюць яшчэ поўнага вобразу патрэб у гэтай галіне. Аднак і яны ўжо паказваюць нам сучасны кадравы стан, які, на жаль, ніяк захапляцца нельга.

Гэта датычыла людзей. А інвестыцыйныя патрэбы?

Тут найбольш знамянальным будзе адзін лік: **50 мільёнаў злотых. Амаль толькі каштавала б, калі б пабудаваць усе тыя святліцы і дамы культуры, якіх дамагаліся грамадзяне год таму ў прадвыбарчых прапановах.** Дае гэта вобраз сапраўдных патрэб насельніцтва Беласточчыны, перш за ўсё — вясковых асяроддзяў. Няма ў тым празмеру багатай фантазіі, бо прапановы гэтыя былі дакладна разгледжаны павятовымі камісіямі. Вёскі Беласточчыны сапраўды толькі патрабуюць.

Як тады ажыццяўляюцца гэтыя запатрабаванні?

На гэтае пытанне найбольш верны адказ знойдзем у афіцыйным дакуменце — пастанове ВРН ад 26 верасня 1961 года «у справе пяцігадовага плана гаспадарчага развіцця ў гадах 1961 — 1965 Беластоцкага ваяводства.» На 14 старонцы гэтага дакумента чытаем:

«1. Пастанаўляецца пабудаваць у гадах 1961—1965 новыя дамы культуры ў Аўгустове, Ганёндзу, Гарадку, Алецку і ў Кельне; новыя кіно ў Белавежы, Боцьках і Беластоку; бібліятэку ім. М. Канапніцкай у Сувалках і з крэдытаў СФОС — дом культуры імя Кайкі ў Элку.

2. Трэба імкнуцца да ўсебаковага развіцця гурткоў мастацкай самадзейнасці, сімфанічнага аркестра ды ўсялякага роду навучнай, літаратурнай, музычнай і т.п. творчасці.

3. Лік бібліятэк павінен павялічыцца з 296 у 1960 г. да 345 у 1965 г. (у тым вясковых: з 259 у 1960 г. да 295 у 1965 г.)

4. Лік месц у гарадскіх, вясковых і прафсаюзных кіно трэба павялічыць з 17.900 у 1960 г. да 21.300 у 1965 г.»

Гэта ўсё. На больш няма грошай. На ажыццяўленне гэтых планаў перакзваецца ў распараджэнне Аддзела культуры 30 мільёнаў 900 тысяч зл. Гэта адна з найніжэйшых сум у бюджэце ВРН. Вядома, культура — сірата сямі нянек.

Цэнтр інвестыцыйных намаганняў культурнага характару, як бачым, прыпадае на гарады і гарадскія пасёлкі. А ў вёсках?

У вёсках Беласточчыны пражывае зараз больш у два разы людзей, чымсьці

Шукаю багатага

ў гарадах. Затое месц у вясковых кіно ёсць у пяць разоў менш. Калі ў горадзе ў сярэднім адно месца ў кіно выпадае на 22 чалавекі, то ў той час у вёсцы на адно месца ў кіно выпадае звыш 250 гледачоў! Такія прапорцыі напэўна не з'яўляюцца дакладным адлюстраваннем патрэб гэтых абодвух асяроддзяў.

Трэба тады шукаць іншых крыніц, з якіх ужо зараз ажыўчым струменем паплылі б грошы на падтрымку і развіццё культурна - асветнага руху ў вёсках. Вось тут прыдаліся б нам багатыя «дзядзькі». Што? Няма такіх? Няпраўда, ёсць яны! Вось, напрыклад, ГС у Заблудаве. Пад канец мінулага года пабудаваў ён сабе новы будынак, у якім на першым паверсе была свабодная зала. Праўленне ГС-у намервалася абсталяваць там тэкстыльную краму. Адначасова Заблудаў не меў ніякага аб'екта для культурнай працы. Заставалася толькі мясцовая гаспода. Дык моладзь (заблудаўскі гурток ССМ) звярнулася з просьбай да праўлення ГС-у, каб яно дало гэтую залу на святліцу. Да просьбы моладзі шчыра прылучыўся Рэферат культуры ПРН у Беластоку. І маладосць перамагла. ГС, хаця не ад разу, адобрыў іх просьбу. Ды не толькі аддаў свабодную залу ў сваім будынку, але купіў за свае грошы 8 прыгожых клубных столікаў разам з мяккімі крэсламі і камплект пасуды да кавы, а таксама пакрыў 50% коштаў прыстасавання залы для патрэб клубнай працы. Зараз вядзе пастаянную падпіску найбольш цікавых тыднёвікаў і штодзённых газет.

Да гэтай сям'і залічваецца ПЗГС у Гайнаўцы, які не аднойчы дапамагаў гурткам мастацкай самадзейнасці і ГС у Харошчы, які, напрыклад, для святліцы ў Барышэве купіў 17 штук доўгаграючых грамафонных пласцінак. Такіх ГС-аў шмат, але не

(Працяг са стар. 2)

— Трыццаць пляшак каньяку з маёра Шульца! — весела крыкнуў арбітр.

Навокал зарагаталі. Усім была вядома скупасць маёра, і прысутныя прыкмецілі, як яго твар пакрыўся чорнымі плямамі.

— Было дамоўлена страляць з «парабелума», — запярэчыў ён.

Генрых рассмяяўся:

— Я пажартаваў, гаворачы пра дзесяць пляшак, гер маёр! З мяне хопіць і адной.

— Тады запрашаю вас сёння ў дзесяць гадзін вечара распіць са мною выйграну вамі пляшку.

— Я не хацеў бы быць вашым праціўнікам на дуэлі, — пажартаваў Кокенмюлер, калі яны разам з Генрыхам вярталіся ў штаб. — І ведайце, што сёння нажылі вы заўзятага ворага. Шульц не прабачыць вам, што вы аднялі ў яго славу найлепшага стралка.

Калі яны зайшлі ў свой пакой, дыжурны паведаміў, што ў оберста зараз генерал Даніель і оберст Лемберг.

— Лемберг? — пытальна глянуў на Кокенмюлера Генрых.

— Яму даручана кіраваць аперацыяй «зялёны шпацыр»...

Генрыха вельмі зацікавіла паведамленне Кокенмюлера і ён, калі выйшлі госці, пастанавіў патурбаваць свайго шэфа.

— А, гэта ты! — пахмурны твар Бертгольда крыху пасвятлеў. — Што ж, віншую! Ты цудоўны стралок!

— З гэтага выпадку я і прыйшоў да вас, гер оберст; ці не здаецца вам, што больш карысным было б мне праявіць сваё майстэрства не на пустых пляшках, а на «зялёным шпацыры», на ворагах.

Штосьці падобнае да ўсмешкі мільганула на твары Бертгольда.

— «Зялёны шпацыр» ужо адбыўся.

— Ужо? — і здзіўленне, і расчараванне чуліся ў голасе Генрыха.

— Пачалі сёння раніцай, у шэсць гадзін, а закончылі ў дванаццаць. Аперацыя ганебна правалілася. Адзіны яе вынік — звыш дзве сотні новых крыжоў на могілках.

Роўна ў дзевяць Генрых быў у Шульца. Гутарка не клеілася. Пасля некалькі выпітых чарак, Генрых, кіўком галавы паказаўшы на сцяну, на якой вісеў фотаапарат, сказаў:

— Бачу, у час адпачынку займаецеся фатаграфаваннем, гер маёр.

— О, гэта мая слабасць яшчэ з дзяцінства. А цяпер такая нагода папоўніць свой альбом.

— Цікава было б з ім пазнаёміцца, калі ён не інтымнага характару.

— Што вы, усё абсалютна прыстойна.

Маёр Шульц падняўся і за хвіліну перад Генрыхам ляжаў вялікі альбом. Ён сапраўды быў багаты. Адлюстроўваў увесь шлях, які прайшоў Шульц у вайну. Бельгія, Нарвегія, Чэхаславакія, Францыя, Польшча... А вось і раздзел «Расія». Знішчаныя гарады і вёскі, шыбеніцы.

Генрых гартае альбом, не падымаючы позірку, быццам баіцца, што ён яго здрадзіць.

— А гэта мой апошні здымак, — спыніў яго руку маёр.

На фота генерал - маёр Даніель у сваім службовым кабінеце. Ён стаіць на фоне сцяны, на якой вісіць вялікая карта. Генрыху не цяжка было пазнаць, што гэта карта з планам аперацыі «жалезны кулак».

— Цудоўная работа, маёр! Вы можаце спаборнічаць з найлепшымі фатаграфамі. Даю слова гонару, што я рады быў бы мець такое фота на ўспамін пра сённяшні дзень.

— Выбірайце першае - лепшае, дзе ёсць два аднолькавыя здымкі.

— Тады я выбіраю апошні. Мне будзе прыемна мець генерала на сваім стале.

— Калі ласка. Я збіраўся яго падарыць генералу, але цяпер, пасля гэтай няўдачы з «Зялёным шпацырам»...

РАЗДВОЕНЫЯ КАНЦЫ

Вёска Скраблякі ў Беластоцкім павеце належыць да ліку тых найчасцей сустракаемых вёсак, дзе толькі што прыехаўшаму чалавеку на першы погляд здаецца, што тут нічога не дзеецца. Быццам бы жыхары яе апрача штодзённых неабходных патрэб аб нічым больш і не думаюць. Уражанне такое атрымліваецца таму, што Скраблякі — звонку вёска шэрая, манатонная, ніводзін будынак тут не вылучаецца. Няма школьнага будынка, няма святліцы. Але, заглянуўшы глыбей у жыццё вёскі, нашае ўражанне змяняецца і то ў карысць яе жыхароў.

ПРОСТАЕ ЛЮСТЭРКА І КРЫВЫ ВОБРАЗ

Намаганні ў напрамку развіцця сельскай гаспадаркі, яе даходнасці, а затым і рэнтабельнасці — гэта патэнцыяльная мэтанакіраванасць усіх земляробаў. І не толькі дзейнічае тут афіцыйная дырэктыўнасць сельскагаспадарчай службы, але значная большасць земляробаў разумее ўжо ў нас, што гэтага патрабуе сучаснае жыццё, хуткія тэмпы развіцця яго і іншых галін. І толькі тыя земляробы могуць ісці ўперад, іх патэнцыяльнальная мэтанакіраванасць з'яўляецца рэальнай, якія імкнуцца да прагрэсу. Да іх жа належаць часткова земляробы Скраблякоў.

У жніўні 1961 года яны арганізавалі сельскагаспадарчы гурток. Пачаткова было толькі 15 членаў. Зараз — 39 (на 50 гаспадароў у вёсцы). Гурткоўцы набылі ўжо абмалотачны агрэгат з маторам унутранага згарання, а таксама зернедрабілку (сьрутоўнік). Вартасць гэтых машын налічвае каля 70 тыс. зл. Яны карыстаюцца вялікім поспехам у вёсцы. Зараз гурткоўцы маюць ужо звыш 10 тыс. зл. чыстага даходу.

— Мы намераны купіць часальную машыну да воўны за гэтыя грошы, — гаворыць мне сакратар сельскагаспадарчага гуртка Юры Налевайка.

— А ці не лепш купіць нешта іншае, нейкую машыну непасрэдна прыгодную ў апрацоўцы зямлі?

— Гаспадаркі ў нас па ліку гектараў немалыя, але глеба дрэнная, пясчаная. І што найгоршае — цераэпалосіца. Вузкія палоскі, параскіданыя «па цэлым полі». Нам патрэбен, напрыклад, сеўнік, але вазьмі паспрабуй пасей ім толькі на сваёй вузенькай палосцы...

На колькі мне здаецца, у Скрабляках земляробы могуць заняцца вырошчваннем ільну ў шырэйшым маштабе. І ў гэтай галіне можа многа зрабіць сельскагаспадарчы гурток. А неабходныя тут фаховыя парады аграномa з папярэднім дакладным распазнаннем прыгоднасці глебы і магчымасцей, наогул, адносна вырошчвання гэтай расліны. А лён жа, як шматвартасная прамысловая культура, прыносіць, наогул, немалы даход. І можа добра было б, каб такі напрамак узялі гурткоўцы ў пакупцы некаторых машын. Гэта, дарэчы, адносіцца не толькі да Скраблякоў, а наогул гурткі павінны задбаць у нас аб механічнай апрацоўцы ільну (там, дзе людзі займаюцца вытворчасцю валакна).

НЕ АДНЫМ ХЛЕБАМ...

Скраблякоўцы называюць сваю вёску адсталай у галіне культурнага жыцця. І тут жа яны не без рацыі. Не маюць электрычнага святла, ні радыёфоніі, не маюць школьнага будынка і святліцы. Моладзі каля 30 чалавек, але сапраўды няма дзе ёй «падзецца». Крыху толькі культуры «робіць» тут настаўніца мясцовай 4-класнай школы Соф'я Галас. Напрыклад, на свята жанчын — 8 сакавіка — яна наладзіла выступленне вучнёўскага мастацкага гуртка. Сабраліся амаль усе жыхары вёскі. Вялікую радасць адчулі нават тыя, хто праз акно, з вуліцы, бачыў сваіх малых артыстаў на сцэне, бо невялікая школьная зала ў прыватным памяшканні не з гумы зроблена, а з цвёрдага дрэва.

Людзі ў Скрабляках спалучалі шмат надзеі адносна культурнага жыцця вёскі з пабудовай школьнага будынка. І цешыліся, калі ў 1959 г. Інспектарат асветы ў Беластоку паведаміў, што ў Скрабляках будзе будавацца школа. Вестку падтрымалі «галовамі, нагамі і рукамі». З добраахвотных складчын сабралі 10 тыс. зл., грамадскім чынам звезлі патрэбную колькасць камення і жвіру.

Задэклaравалі таксама выконваць грамадска ўсе нефаховыя работы пры пабудове. Інспектарат асветы меў ужо нават гатовы архітэктурны план, які прадугледжваў пабудову школы ў Скрабляках як эксперыментальную, з матэрыялаў мясцовага паходжання. Але ў канцы ўсё пырснула, быццам мыльная бурбалка. Пасля дакладнага разгледжання справы школьныя ўлады прышлі да вываду, што Скраблякі могуць пачакаць з пабудовай школы (тэрмін неакрэслены). Нельга з гэтым не згадзіцца, бо ёсць яшчэ 7-класныя (зборныя) школы, дзе навучанне адбываецца ў малых, нявыгадных, прыватных памяшканнях.

Але поўнасцю нельга згадзіцца з такім вырашэннем справы. Па-мойму, не абавязкова ж будаваць каштоўны школьны будынак для некалькіх «дзесятках» вучняў (чатыры класы). А пашукаць бы кампраміснага вырашэння праблемы. Напрыклад, пабудаваць не каштоўную святліцу, у якой магло б адбывацца школьнае навучанне дзяцей. Адным словам — штосьці накшталт школы-святліцы. Неабходная тут, зразумела, згодная дамоўленасць Інспектарата асветы і Аддзела культуры ПРН у Беластоку. А ў жыхароў вёскі Скраблякі падтрымка заўсёды гатовая.

М. КУРАШ

(Працяг са стар. 2)

ПУШЧА і КРЫЗІС

каньюнктуры і рынaчных цэн) цэны на дрэва на пні пачынаюць зніжацца. У 1932/33 г. Дырэкцыя атрымоўвала самыя нізкія цэны за дрэва, прычынай гэтага быў кульмінацыйны пункт крызісу ў драўнянай прамысловасці, з другога боку продаж лішак з мінулых год. У сувязі з гэтай з'явай павышаўся фінансавы дэфіцыт Дырэкцыі, які найвышэйшага ўзроўню (блізка 4,5 мільёнаў зл.) асягнуў у 1932/33 г.

Крызіс аказаў вялікі ўплыў таксама на мясцовую сельскую гаспадарку. Беластоцкі ваявода сітуацыю ў сельскай гаспадарцы, асабліва ў дробнай гаспадарцы, ацэньвае «як вельмі цяжкай і то тым больш, што дробная гаспадарка не мае выгадных крэдытаў (крэдыт, які даюць дзяржаўныя ўстановы, з'яўляецца дарагім, паколькі апрацэнтаванне яго сягае да 18—19%)».

Зніжэнне цэн на гаспадарчыя прадукты і павелічэнне цэн на прамысловыя прадукты і паслугі агранічыла амаль што поўнасцю пакупную сілу сялян. Гаспадарствы вярнуліся амаль што да паўнатуральнага становішча: жорны да мялення збожжа, саматужнае ткацтва і саматужная прадукцыя алею, гліняная пасуда, дзеравяныя лыжкі, газавыя лямпы выпіраліся камінамі з лучынай, запалкі замяняліся крэсівам, абутак — гумавымі і лыкавымі лапцямі. Зменшэнне прыёму да працы ў пушчы пазялічвала яшчэ большае перанаселенне вёскі. Узрастала задоўжанасць сялян у сувязі з высокімі падаткамі і ўзростам усялякіх аплат.

(Працяг у наступным нумары)

ўсе. А ГС, як гандлёвая ўстанова, з'яўляецца найбагацейшай гаспадарчай адзінкай у вясковым асяроддзі. Таму менавіта гмінная спулдзельня павінна быць найбольш сур'ёзным дапаможнікам самадзейнаму руху ў вёсках. У ГС-аў дзеля гэтага ўсе магчымасці, якія пераважна не выкарыстоўваюцца.

Шукаючы далей, трапляем на Супрацьалкагольны

ДЗЯДЗЬКУ

камітэт. Яго супрацьалкагольная прапаганда абаснoўваецца перш за ўсё на культурна - асветнай працы. У мінулым годзе, напрыклад, Камітэт пераказаў непасрэдна па 30 тысяч зл. Аб'яднанню самадзейных тэатраў і народных хораў, студэнтам Настаўніцкай студыі і Ваяводскаму камітэту ЗМС. Затым Камітэт пры дапамозе ўласных фінансавых сродкаў наладжвае культурна-мастацкія мерапрыемствы тыпу «згадуй-згадуля». Такі вечар нядаўна сарганізаваны быў у вёсцы Тапаляны (Беластоцкага павета). Падобныя мерапрыемствы могуць быць наладжаны ў кожнай другой мясцовасці, толькі трэба, каб нейкая арганізацыя ці школа выявіла свае зацікаўленні і дапамагла ў арганізаванні гэтых мерапрыемстваў. Камітэт можа таксама фінансава дапамагчы пры абсталёўцы вясковых і маламястэчковых кавярняў. **Але толькі тады, калі ў іх не будзе гарэлкі.**

На гэтыя магчымасці Ваяводскага і Павятовых супрацьалкагольных камітэтаў трэба звярнуць больш бачную ўвагу і шырэй іх выкарыстоўваць. Так багатага другога «дзядзьку» нялёгка знайсці.

А розныя прадпрыемствы? Пры добрай волі можна было б знайсці ў іх грошы на падтрымку мастацкай самадзейнасці. Напэўна варта аднавіць, на жаль, даўно забытыя, традыцыі культурных суадносін працаўнікоў прамысловых прадпрыемстваў з сялянамі. Праяўляліся б яны ў шэфстве канкрэтных рабочых брыгад і цэлых прадпрыемстваў над канкрэтнай вясковай святліцай, гуртком мастацкай самадзейнасці ці цэлай вёскай. Вось тут адкрываюцца грамадныя перспектывы для дзейнасці ЗМС і суадносіны гэтай арганізацыі з ЗМВ. Амаль кожнае прадпрыемства магло б быць не толькі багатым, але «залатым дзядзькам».

Напэўна багатых «дзядзькоў» знайшлося б непараўнальна больш. Таксама ёсць шмат іншых сродкаў, якія садзейнічалі б буйнейшаму развіццю культурна - асветнага руху ў вясковых асяроддзях. Аднаму чалавеку не пад сілу ўсё разгледзець. Таму запрашаю да спрэчак, да абмену меркаванняў. Справа гэтага варта. Яна ж адлюстроўвае ўмовы жыцця ў вёсках; яна кідае свой чорны цень на адносіны маладой інтэлігенцыі да працы ў вёсцы; яна — асноўнай прычынай адплыву маладых людзей з вёсак. Калі жыццё ў вёсцы будзе непараўнальна цікавейшым, калі стане даваць больш пацехі і здавальнення, тады шмат латвейшымі акажуцца і другія, зараз вельмі балючыя, справы.

ВІКТАР РУДЧЫК

Гурток БГКТ у Альхоўцы

Нядаўна ў Альхоўцы (Гайнаўскі павет) у будынку пачатковай школы быў сход мясцовага гуртка БГКТ, на якім вырашана выбраць новае праўленне. У склад яго ўвайшлі: старшыня — Янка Галабурда, сакратар — Ніна Скепка, скарбнік — Янка Пташынскі.

Плануецца ў супрацоўніцтве з суседнімі гурткамі нашага таварыства сарганізаваць экскурсію ў Варшаву, а таксама вывучыць некалькі п'ес, з якімі гурток выступіць у сваёй вёсцы.

Юрка Скепка
Альхоўка

Маёр выняў з альбома фота і падаў яго Генрыху.

— Не, так не прымаю, падарунак трэба падпісаць.

Шульц узяў ручку і на адвароце фота размашыста напісаў: «Лейтэнанту фон Гольдрынгу ад маёра Шульца».

— Дзякую! Вельмі дзякую! — Генрых схаваў фатаграфію за борт мундзіра.

— Так, я згодны з вамі, — генералу Даніелю сёння не да падарункаў, — сказаў Генрых. — Другая аперацыя падрад завальваецца!

— А чым гэта, на вашу думку, вытлумачыць, гер лейтэнант? — угледзячыся ўважліва ў твар Генрыха, спытаў Шульц.

Генрых скрыжаваў свой позірк з позіркам маёра.

— Я разведчык з дзяцінства, і хоць я з усіх вас наймалодшы, але мяне ніхто не саб'е з думкі, што ў нашым штабе ёсць цудоўна замаскаваны шпіён!

— Вы думаеце? — зацікавіўся Шульц.

— Г ў гэтым пераконаны. Але годзе аб гэтым. Скажыце, калі ласка, гер маёр, як вы перахоўваеце гэтакую колькасць негатываў?

— Я іх палю... Але чаму вас гэта зацікавіла?

Вочы Генрыха глядзелі на маёра холадна і варожа.

— Не ўсе такія даверлівыя прастачкі, як вы думаеце!

— Я вас не разумею.

— Скажыце адкрыта: за якую суму вы прадалі рускім негатыў гэтай фатаграфіі, якую я трымаю ў сваёй кішэні?

У маёра перахапіла дух.

— Што? Што вы сказалі? — нарэшце выціснуў ён з сябе.

— Магу паўтарыць: — за якую цану прадалі вы рускім фатаграфію ці, хутчэй, яе негатыў?

— Сабака! — схапіўся з месца Шульц, ірвануўшы рукою за кабуру пісталета.

— Спакойна! Памятайце, маёр, — не падымаючы тону, папярэдзіў Гольдрынг, — я страляю лепш за вас.

— Чаго вы хочаце ад мяне? — прахрыпеў Шульц.

— Некалькі дзён таму, калі на нарадзе ў штабе былі абмяркоўваны прычыны правала аперацыі «жалезны кулак», вы сказалі, што ў рускага камандавання была копія карты нямецкага камандавання. Пры гэтым вы выразна намякнулі на маю асобу...

— Але, паверце, гэта была толькі думка, вы самі сказалі, — намёк...

— Гэта была спроба зваліць віну з хворай галавы на здарову. Праверана метад людзей, якія хаваюць канцы. Ужо тады я зразумеў, чаму вы праявілі такую пільнасць, а цяпер маю доказы.

Генрых узяў са стала альбом і разгарнуў яго там, дзе была фота генерала Даніеля.

— Паглядзіце самі, — сказаў Генрых, — на гэтым фота фактычна сфатаграфавана карта аперацыі, а генерал Даніель быў вам патрэбны, каб адвярнуць увагу. Калі негатыў гэтай фатаграфіі прапусціць праз праекцыйную камеру, то атрымаецца самая дакладная копія стратэгічнай карты... Негатыву ў вас няма, выходзіць, ён у рускіх. Ці не так?

Маёр маўчаў. Да яго свядомасці, відавочна дайшло, якая пагроза вісіць над ім. Запярэчыць ён мог толькі словамі, а не фактамі. А хто паверыць словам?

А Генрых дабіваў:

— Гонар нямецкага афіцэра патрабуе, каб я неадкладна паведаміў аб гэтых рэчах органы...

— Барон!.. — Шульц схапіў Генрыха за руку.

— Але... — спецыяльна зацягнуў сказ Гольдрынг, — але я нікому нічога не скажу. І не таму, што мне шкада вас. Буду адкрытым: я не хачу, каб прамяне склалася думка, што я зрабіў гэта з помсты. Вы разумееце мяне?

— О, барон! Я вам ніколі гэтага не забуду.

— Але калі вы хоць раз зачапіце мой гонар...

— Ніколі! Я да вашых паслуг.

— Ну вось і добра. Я абяцаю: калі стрымаеце сваё слова, звярну вам гэты злымак.

(Працяг за тыдзень)

34 35 36

Найлепшыя паляўнічыя

Амерыканскі падарожнік і працаўнік кіно Левіс Котлаў многа месяцаў пражыў сярод пігмеяў Бамбуці, якія жывуць у трапікальных лясах Конга і з'яўляюцца бясстрашнымі паляўнічымі. Вось што ён піша аб пігмеях.

Рэдка хадзіў я на паляванне з пігмеямі. Асабіста я не з'яўляюся паляўнічым і не люблю забіваць звяроў. Хацеў толькі паглядзець, як палююць пігмеі, як паспугоўваюцца сваімі пікамі.

Быў два разы на паляванні сланоў, два разы на паляванні окапі і адзін раз на паляванні дзіка. Чуў я, як пігмеі маняць свае ахвяры, свішчучы ў драўляныя, на шыю павешаныя, свісткі. Бачыў, як працуюць іх брыдкія, але ўмелыя, паляўнічыя сабакі.

Гэтыя сабакі нагадваюць скрыжаванне гіены з лісою, а іх брудная кароткая шэрсць выглядае так, як шэрсцяное паліто, знішчанае моллю. Але да палявання няма лепшых сабак з іншай расы. Перш за ўсё гэтыя сабакі вельмі адважныя.

Сабакі пігмеяў не брэшуць і таму на шыі носяць драўляныя званочкі. Пігмеі інакш адносяцца да сваіх сабак, як іншыя людзі. Ніколі я не бачыў, каб пігмей пагладзіў, папесціў свайго сабаку. Але ўсе пігмеі вельмі высока цэняць іх таму, што без хістання рызыкуюць сваім жыццём для ўратавання свайго гаспадара.

Вялікае значэнне ў жыцці пігмеяў мае паляванне на сланоў.

Кожная пігмейская асада мае сваю «дружыну» лаўцоў сланоў, і ў кожнай сям'і хто-небудзь загінуў у барацьбе з лясными гігантамі. Многія людзі з племені Бангу за сваё жыццё забіваюць 50—60 сланоў.

Раніцай, у дзень ловаў, пігмеі п'юць ваду з сокам коля. У іх памяці жывыя яшчэ ўражанні ад танцаў, якія ўчарашнім вечарам выконвалі жанчыны. Танец жанчын дадае бадзёрасці мужчынам, якія назаўтра ідуць на няроўную барацьбу са сланамі і якія напэўна перамогуць. З'еўшы снеданне, дружына лаўцоў з 3—5 чалавек адпраўляецца ў лес.

Паляўнічыя з лёгкасцю знаходзяць сляды сланоў і ўжо перад абедам прыступаюць да атакі.

Сланы нярэдка выказваюць вялікія клопаты аб сваіх калегах, якія знайшліся ў «перапалцы». Аднойчы я бачыў, як два сланы, падпіраючы з бакоў раненага таварыша, памаглі яму дабрацца да бяспечнага месца. Захоўваліся яны як салдаты, выносячы з пабоішча раненага байца.

Калі паляўнічыя знойдуць стада сланоў, тады прыглядваюцца, які слон мае найдаражэйшыя клыкі, бо гэта дае ім добры інтарэс.

Перад атакай раскладаюць кацёр і дадаюць у той час сабе адвагі. Пасля пад кіраўніцтвам найлепшага паляўнічага непрыкметна прыбліжаюцца да стада сланоў, якія ў самыя найгарачэйшыя гадзіны дня дрэмлюць або пераж оўваюць траву. Паляўнічыя асцярожна набліжаюцца да сваёй ахвяры. Ідуць яны ад адветранай стараны, высмараваўшыся адходамі сланоў. Дзякуючы гэтаму, сланы не могуць іх пачуць па нюху. Калі слон здраджае неспакой, пігмеі заміраюць на месцы. Слон як супакоіцца і апусціць хобат, тады паляўнічыя падпаўзаюць да слана. На знак кіраўніка групы двух пігмеяў раптам перарэзваюць сухажылле ў задніх нагах і хутка ўцякаюць. Паранены слон стараецца схапіць паляўнічых хобатам, але гэта рэдка калі ўдаецца. У той час усе разам крыкам і качаючыся па траве адстрашваюць апошніх звяроў. Стада перапалохваецца і ўцякае. Ранены слон не дае рады дагнаць сваіх таварышаў, а задняя ногі адказваюць яму паслушэнства.

Слон страшна рычыць, цягнучы заднюю частку цела, зачапляецца хобатам за дрэва і вырывае іх з карэннямі.

Пігмеі нападаюць на калеку і дабіваюць яго. Вядома, звер бароніцца, але ўсё гэта дарма.

На здымку: Левіс Котлаў з найменшымі людзьмі свету — пігмеямі.

Усякая ўсячына

*

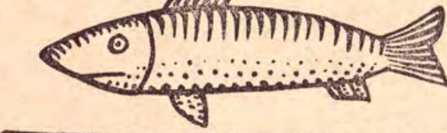
Зусім нядаўна ў спіску энергетычнай сыравіны паявілася новае паліва — уран.

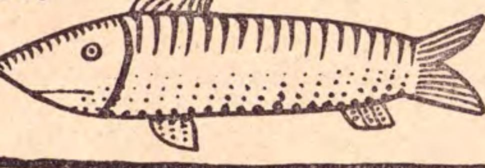
Уран атрымаў выключна важнае значэнне ў сувязі з праблемай атрымоўвання і выкарыстоўвання атамнай энергіі. Ізатопы ўрана з'яўляюцца важнейшымі відамі ядзернага паліва. Залежы ўранавай руды з'яўляюцца даволі рэдкімі.

*

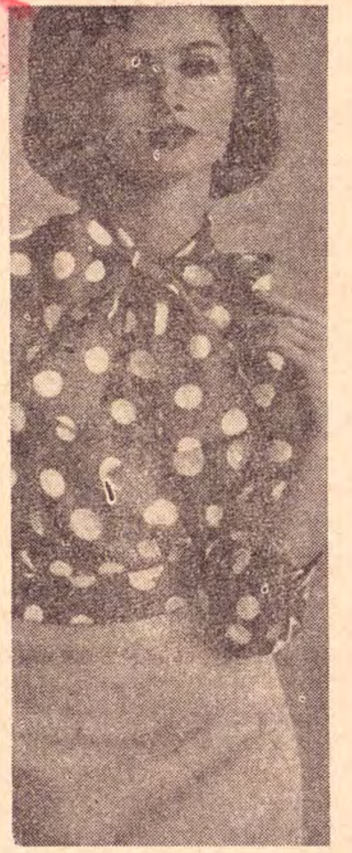
Сусветная лоўля тунца ўзрасла з 500 тысяч тон у 1952 годзе да 800 тысяч тон у 1959 годзе. Аднак дагэтуль невядома, колькі гэтай рыбы ёсць у акіянах свету. Зараз найбольш ловіць тунца Японія, звыш 500 тысяч тон у год. У 1952 годзе Японія не лавіла нават палавіны гэтай колькасці.

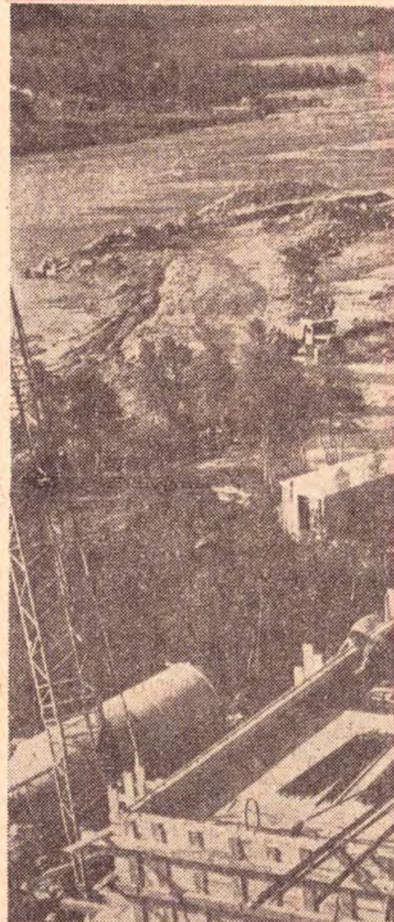

МОДА

Блузка да касцюма

РАКА СУПРАЦОЎНІЦТВА

Добры прыклад мірнага суіснавання прадстаўляе сабою пабудова энергетычных пунктаў на рацэ Патс - Іокі, на даўжыні якой расплажаны землі СССР, Фінляндыі і Нарвегіі.

Паміж гэтымі трыма краінамі падпісаны дагавор аб выкарыстанні рэсурсаў прыгранічнай ракі.

На здымку паказана будова на рацэ Патс-Іокі Барысаглебскай гідраэлектрастанцыі.

АДКАЗЫ НАШАГА ПРАЎНІКА

ПРОЗВІШЧА ПАСЛЯ РАЗВОДУ

Пытанне: Пасля разводу я надалей карыстаюся прозвішчам былога мужа. Ён пагражае, што пазбавіць мяне права карыстання яго прозвішчам і гэтым самым пазбавіць мяне ўсіх маёмасных праў, якія я набыла ў час шлюбнага жыцця. Як аснову гэтага ён падае, што быццам я сваімі паводзінамі кампраметую яго. Яго сабутэльнікі гатовы навясці на мяне ўсялякі паклёп. Што мне рабіць?

Адказ:

Пасля разводу жонка затрымоўвае прозвішча свайго мужа. Ні ў часе разводу, ні пасля разводу муж не мае ніякага ўплыву на гэта і не можа патрабаваць пазбаўлення жонкі яго прозвішча.

Сама жонка мае магчымасць вярнуцца да свайго дзявочага прозвішча. З гэтай мэтай яна на працягу трох месяцаў ад прыняцця праз Суд рашэння аб разводзе павінна перадураднікам грамадзянскага стану (Urząd Stanu Cywilnego) — злажыць тлумачэнне аб гэтым.

Пасля ўплыву гэтых трох месяцаў жонка ані са сваёй волі, ані на жаданне былога мужа змяніць прозвішча не можа.

Змена прозвішча не мае ніякага ўплыву на маёмасныя правы жанчыны, якая з гэтага права карыстае.

Цагэтаму баяцца пагроз мужа няма ніякіх асноў.

Сельская гаспадарка без таямніц

КОРМ „ДАРМА"

Усё тыя самыя клопаты. Усё тыя ж цяжкасці. Малыя справы вырастаюць на вялікія праблемы.

Амаль у кожнай гаспадарцы не хапае корму. Вясною цяжка пракарміць жывёліну. І гэтак з года ў год. Таму едзецца ў ГС, купляецца змястоўны корм — растуць кошты прадукцыі, а даходы праз гэта памяншаюцца.

А ёсць жа многа спосабаў, каб зліквідаваць недахоп корму. Успомнім, хаця б, паплёны. У мінулым годзе займалі яны на Беласточчыне 69.300 гектараў, найбольш у гэтым падсеваў, асабліва сэрадэлі. Перадавымі тут з'яўляюцца паўднёвыя паветы нашага ваяводства, між інш. Бельскі, Гайнаўскі і Сямяціцкі, хоць і там патрэбы і кармавыя рэзервы яшчэ ўсё вельмі вялікія.

У многіх грамадах гаспадары не ведаюць, што можна мець многа зялёнага корму высокай вартасці «дарма». Пэўна, каштуе насенне, трэба сеяць, збіраць, угнойваць. Аднак будзе гэта дадатковы ўраджай, і яшчэ застанецца месца пад іншыя культуры.

Маем вясну. З палёў знікае снег. Іменна цяпер трэба сеяць падсевы. Яны патрабуюць добра вільготнай глебы. Пасеяныя, напрыклад, на жыце, спачатку растуць паволі, і толькі пасля збору галоўнай расліны — растуць хутка, а восенню атрымліваем многа вартаснага зялёнага корму.

Некалькі парад: сэрадэлі высяваць ад 30 да 40 кг (сухімі гадамі на 50% больш), глебы пясчаныя і глініста-пясчаныя, спосаб пасеву — у рассеў або радамі, парадак апрацоўкі — баранаванне, сеў і, пры патрэбе, каткаванне, уборка — у кастрычніку.

Сэрадэля вырастае ў нас прыгожая. Дае добрыя ўраджаі. Варта ёю лепш заняцца. Можна таксама вырошчваць іншыя паплёнавыя расліны: лубін, канюшыну, а ў некаторых дзяржаўных гаспадарак, напр. ПГР Кнышын, атрымана добрыя вынікі ў вырошчванні морквы, высеянай на галоўнай расліне.

Ужо цяпер варта падумаць аб магчымасцях вырошчвання пажніўных паплёнаў (пасля скашэння збожжа) і азімых паплёнаў (збор ураджаяў вясною). Гэтыя культуры трэба ўводзіць у план гаспадаркі.

Прадбачыцца, што ў бягучым годзе паплёны займуць 83.500 га. Калі кліматычныя ўмовы будуць спрыяльныя, збярэм каля 5 мільёнаў цэнтнераў зялёнкі. Будзе гэта дадатковы ўраджай, які не паменшыць прадукцыі збожжа і іншых раслін.

Жывёлаводы ведаюць аб тым, што сэрадэля — гэта высакавартасны корм. Пералічыўшы на кармавыя нормы, яна мае вартасць роўную нават люцэрне з першага пакосу. Мае ў сабе многа бялка (каля 22 грам у 1 кг корму).

Не варта траціць магчымасцей. Трэба выкарыстаць шанцы. Паплёны — гэта тысячы тон зялёнкі і... мільёны злотых.

Інж. М. Сухажэбскі

Трыбуна чытачоў

Конкурс народнай вышыўкі

Вельмі жыва адклікнуліся жыхары Беластока на арганізаваны Гарадскім аддзелам БГКТ конкурс на найлепшую беларускую народную вышыўку. У ім прыняло ўдзел 25 асоб, жыхароў Беластока і некалькі асоб з ваяводства. На конкурс прыслана 56 прац. Камісія пасля разгляду і ацэнкі экспанатаў ІІ-гую ўзнагароду прызнала жыхарцы Беластока Марыі Макарук за вышыўку ручніка, і ІІІ-цюю ўзнагароду Яўгіні Снарскай з Ванева ў Гайнаўскім павеце за майстэрства выканання карціны Шышкіна: «Раніца ў сасновым лесе». (Першай узнагароды непрызнана нікому).

Апрача гэтага, камісія шэсць экспанатаў адзначыла.

У першых днях красавіка з конкурсных экспанатаў беларускай народнай вышыўкі была арганізавана выстаўка ў Беластоцкім клубе міжнароднай кнігі і друку.

Выстаўка карысталася зацікаўленнем сярод наведвальнікаў. (вб)

У Бельску дыскутавалі аб БГКТ

Вялікая канферэнцыйная зала Павятовага камітэта ПАРП у Бельску была перапоўнена моладдзю. Гэта з'ехаліся старшыні і сакратары гурткоў нашага Таварыства з акалічных вёсак на павятовую канферэнцыю.

З дакладам на тэму дагэтуляшніх дасягненняў і недахопаў у дзейнасці павятовай арганізацыі БГКТ выступіў актывіст Іван Семянюк. У дыскусіі выступалі шматлікія прадстаўнікі гурткоў БГКТ. Знаёмілі прысутных з удачамі і няўдачамі ў сваёй працы, і іх прычынамі.

Тав. П. Дмітрук, прадстаўнік Павятовага камітэта ПАРП, падкрэсліваў у сваім выступленні, што залогам добрай дзейнасці і спадзяваных яе эфектаў з'яўляецца цеснае супрацоўніцтва паміж гурткамі БГКТ і партыйнымі арганізацыямі, школамі, гурткамі ЗМВ, ЛьПЖ, КГД і г.д. Цікавым і карысным было таксама выступленне прадстаўніка ЗМВ тав. Веры Кандрацюк.

— Праўленні гурткоў БГКТ і ЗМВ павінны цесна супрацоўнічаць паміж сабою на штодзень, — сказала яна. — Да гэтых жа арганізацый належыць адна і тая ж моладзь. Свае планы дзейнасці неабходна дакладна ўзаемна ўзгадняць, разам апрацоўваць.

У канферэнцыі прынялі ўдзел прадстаўнікі мясцовых партыйных і адміністрацыйных улад, арганізацый і культурных устаноў. У заключэнні выступіла тав. Лідзія Бялецкая, якая падсумавала дыскусію. (ся)

»Лявоніха« ў Плёсках

10-4-62 года эстрада «Лявоніха» наведала нашу вёску Плёскі (Бельскі павет). Самадзейнікі эстрады былі горача прыняты насельніцтвам вёскі. Мясцовая святліца была запоўнена моладдзю, старэйшымі і вучнямі. Жыхары нашай вёскі вельмі ўдзячны самадзейнікам эстрады. Песня «Бывайце здаровы» закончыла мастацкую праграму эстрады «Лявоніха».

Выступленні самадзейнікаў эстрады «Лявоніха» напэўна паслужаць прыкладам нашым гурткам БГКТ, якія павінны разгортваць мастацкую працу.

Анатоль Дзмітрук
Плёскі

Моладзь з Мора

Вёска мора досыць вялікая, яна налічвае амаль 200 гаспадароў. У вёсцы ёсць электрычнае святло, радыё, крама, электрычны млын, пабудавалі новую прыгожую школу, ёсць святліца, яна хоць і не новая, але вельмі задавольвае моладзь.

Моладзі ў Моры вельмі многа. Амаль кожны вечар збіраецца ў святліцы, чытае многа розных часопісаў, а з найбольшым захапленнем чытае «Ніву». У вёсцы Мора існуе гурток БГКТ і ЗМВ, да якіх належыць амаль уся моладзь. Старшынёй ЗМВ з'яўляецца Іван Шыла, а сакратаром — Надзя Нічыпарук. Моладзь атрымала з БГКТ шмат сцэнічных твораў, за якія вельмі ўдзячна. У святочныя вечары адбываюцца забавы, на якія збіраецца моладзь з суседніх вёсак. Не толькі моладзь збіраецца ў святліцы, але пажылыя жанчыны і мужчыны, яны часта гуляюць з моладдзю, найчасцей «казачка». А калі пойдуць танцаваць Трахім Сачко і Іван Баравік — уся зала весела смяецца. На перапынках паміж танцамі дзяўчаты спяваюць беларускія, польскія і рускія песні.

В. Сарачынская
Я. Грыбоўская

Школа для дзяцей і дрэвак

У мінулым годзе ўвосені па ініцыятыве ГРН у Піліках пры дарогах было пасаджана 820 штук таполяў. Саджанцы не купляліся. Саджанцы ГРН мела са сваёй гадоўлі. **Вось школа ў Кнарыдах на сваёй плошчы ў паразуменні з Прэз. ГРН у Піліках заклала гадавальнік саджанцаў таполі. Якая ашчаднасць толькі за адзін сезон! 820 штук па 6 зл., якіх не трэба было плаціць надлясніцтву.**

Нам вядома, што ў гэтым годзе ўжо сама школа ў Кнарыдах засадзіла на сваёй плошчы **3000 новых дрэвак.** Вырастуць, прададуцца, і будзе нямала грошай. Грошы гэтыя прызначаюцца на агарожу школы. Кнарыдская школа ў справах гадавальніка супрацоўнічае з мясцовай школай сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Факт надта пазітыўны і карысны для абедзвюх школ. Часцей бы спатыкаць падобныя з'явы.

вл

Гэта нават не снілася

Нядаўна ў сельскагаспадарчым гуртку ў Дубічах Царкоўных адбылася ворка зямлі дзяржаўнага фонду, паблізу вёскі. Малады яшчэ трактарыст, толькі пасля курсаў, Мікола Стэпанюк вывёў свой магутны трактар «Урсус» і з прыемным хваляваннем распачаў вясеннюю работу. Сельгасгурток у нас дабіўся выдатных поспехаў у мінулым годзе. А ў гэтым ужо хоча дайсці да самай мэты. У Дубічах ёсць вельмі-вельмі многа зямлі з дзяржаўнага фонду, пераважна няўгоддзі. Гэтыя няўгоддзі сельскагаспадарчы гурток намераны засадзіць лесам гэтай вясной. На маю думку, у гэтым гуртак нас не падвядзе. Гэта нават не снілася ні нам, ні нашым продкам, што некалі Дубічы будуць багаты сваім лесам.

Мікалай Панфілюк

ВЕСКА СКУПАВА

Вёска Скупава знаходзіцца ў Гайнаўскім павеце. Яна акружана пушчай Ляцкай і Белавежскай. Налічвае амаль 130 гаспадароў.

Наша вёска да мінулага года славілася на ўсю аколіцу сваім балотам. Вясной ці ўвосень праз вёску без гумовых ботаў нельга было прайсці. У мінулым годзе ў вёсцы зрабілі шашу чынам, хаця яна не зусім яшчэ закончана, але Скупаўскае балота прапала.

У Скупаве ёсць сямікласная школа. Два гады назад дзеці вучыліся яшчэ ў прыватных хатах, таму што ў школе было дзве залы да навукі. Пры школе існуе крамік і бібліятэка. Вучні ў школе прадаюць злом. Школа і спартыўная пляцоўка будуць агароджаны сеткай, ужо частка агароджана і абсаджана дрэвамі.

У вёсцы ёсць крама, так што ўсё неабходнае можам купіць. Зараз будуецца новая крама, да будовы якой многа прычыніліся жыхары вёскі. У Скупаве існуе пункт бібліятэчны. Электрычнага святла няма, але запланавана яно на 1962 год. Мы вельмі чакаем тае мінуты, калі ў нас засвеціць электрычная лямпачка.

Два разы ў месяц прыязджае кіно з Нараўкі, існуе таксама гурток самадзейнасці.

Валянціна Янцэвіч
Скупава

Выгляд нашай вёскі

На працягу пятнаццаці год пасля вайны ў нашай вёсцы адбыліся вялікія змены. Перш за ўсё вёска адбудавалася. У кожнага гаспадара ёсць свая хата, гумно, памяшканні для жывёлы. Хаця будынкі пераважна драўляныя, але крытыя найчасцей чарапіцаю. Грамадзянін Уладзіслаў Яблонскі паставіў сабе новую хату з цэглы. Сяляне нашай вёскі ведаюць аб матэрыялах, якія надаюцца на будову. Сярод іх найбольшую папулярнасць здабыў чорны жужаль, які з'яўляецца танным, але добрым матэрыялам. Некаторыя сяляне робяць з жужалю пустакі, з якіх будуюць склепы і памяшканні для жывёлы. Але вось малады гаспадар Міхась Дацкевіч задумаў пабудаваць з жужалю сабе хату. Думаю, што за прыкладам Уладзіслава Яблонскага і Міхася Дацкевіча пойдуць і іншыя людзі.

Вуліца адрамантаваная, цэлая брукаваная і высыпаная жвірам, а абапал яе красуюцца старыя і маладыя дрэвы. Школа, якая раней змяшчалася ў цесных сялянскіх хатах, цяпер мураваная. Будуецца новая мураваная крама. Сяляне нашай вёскі не толькі дбаюць пра выгляд сваіх панадворкаў і вёскі, але таксама і пра яе наваколле. На адрэзку двух кіламетраў шашы, якая вядзе з Нараўкі да Масева, зелянеюць маладыя дрэўцы. Сяляне змеліяравалі свае лугі. Супольнымі сіламі выкапалі яны роў, даўжынёй больш чым тры кіламетры. Кожны год ходзяць у лес гарадзіць пасадкі, у якіх растуць маладыя дрэўцы. Мікалай Скепка і Алесь Скепка акапалі грэблю, пабудавалі новы мост.

Павысіўся таксама ўзровень культуры ў нашай вёсцы. Усё больш сялян чытае кніжкі са школьнай і гміннай бібліятэк. Амаль кожны гаспадар выпісвае «Ніву». Некаторыя выпісваюць «Беларусь» і «Праўду». Два разы ў месяц прыязджае ў нашу вёску кіно. Сяляне маюць аказію бачыць савецкія і польскія фільмы. Амаль кожны гаспадар нашай вёскі ўмее чытаць і пісаць. Сяляне лепш пазналі беларускую літаратуру і даўнейшае жыццё беларусаў, калі ў 1961 годзе аглядалі канцэрт беларускай эстрады «Лявоніха».

Янка Зданоўскі

Праграма ад 30.IV. — 6.V.1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа „Tajemnicza puderniczka" (czeski), 1—3.05. „Porucznik Marynin" (radz.), 4—6.05.

Кляшчэлі „Tajemnicza puderniczka" (czeski), 1—3.05. „Porucznik Marynin" (radz.), 4—6.05.

Навасады „Chleb i róże" (radz.), 30.04.—1.05. „Droga na Zachód" (polski), 5—6.05.

Нараў „Szukam ojca" (radz.), 3—6.05.

Нараўка „Chleb i róże" (radz.), 3—6.05.

Чаромуха „Ulica ubogich kochanków" (włoski), 1—3.05. „Dziś w nocy umrze miasto" (polski), 4—6.05.

Чыжы „Aktorka księcia pana" (radz.), 3—6.05.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі „Odwiedziny prezydenta" (polski), 3—6.05.

Бранск „Skok o świcie" (radz.), 1—3.05. „Koniec drogi" (bułgarski), 4—6.05.

Гродзіск „Bunt kapitana" (czeski), 30.04—1.05. „Sprawa trzynastu" (radziecki), 5—6.05.

Орля „Przeciwko Bogom" (polski), 3—6.05.

Райск „Perła" (meksykański), 3—6.05.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок „Dzień ostatni, dzień pierwszy" (radz.), 1—3.05. „Mezalians" (węgierski), 4—6.05.

Міхалова „Liga dżentelmenów" (angl.), 1—3.05. „Tu radio Gliwice" (NRD), 4—6.05.

Супрасль „100 kilometrów" (włoski), 1—3.05. „Zmartwychwstanie" (radziecki), 4—6.05.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік „Statek z dynamitem" (rumuński), 1—3.05. „Salwa o świcie" (radz.), 4—6.05.

Мілейчыцы „Przygody Buratino" (radz.), 1—3.05. „Kwiecień" (polski), 4—6.05.

Нурэц „Wzgórze 905" (jugosł.), 1—3.05. „Wyrok" (polski), 4—6.05.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі „Towarzysze broni" (franc.), 1—3.05. „Zaduszki" (polski), 4—6.05.

Сухаволя „Wielki balet w Ameryce" (radz.), 1—3.05. „O moim przyjacielu" (radz.), 4—6.05.

Шудзялава „Mein Kampf" (szwedzki), 3—6.05.

Янаў „W pięknej Indonezji" (radz.), 1—3.05. „Nafta" (polski), 4—6.05.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск „Korsarze Pacyfiku" I. cz. 30.04.—1.05. „Korsarze Pacyfiku" II. cz. 5—6.05.

Новы Двор „Drugi człowiek" (polski), 30.04.—1.05. „Normandia-Niemen" (radz.-franc.), 5—6.05.

Ружаны Сток „15.10 do Yumy" (USA), 30.04.—1.05. „Drugi człowiek" (polski), 5—6.05.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 48.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7,20 zł. półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie. 5 $ — w USA.

Nakład 5000 Błtk F-2

ПАТРЭБНЫЯ РЭЧЫ

Давайце пагаворым сёння, чытачы сімпатычныя, аб рэчах неабходных для нашай вёскі.

Хоць мы і захапляемся навуковымі дасягненнямі ў галіне доследаў над Марсам і Венерай, але па Млечным шляху мы ездзіць не будзем. Для такой камяністай дарогі коні нашы слаба кованы. А каменняў, кажуць, там больш, чым у нас на полі. І яшчэ, нібы яны па начах свецяцца, толькі што гэтага голым вокам нельга прыкмеціць.

Вучоныя нашы заняліся сусветнымі праблемамі, а аб вёсцы не думаюць. А пры жаданні маглі б жа шмат карысных рэчаў для нас прыдумаць.

Нядаўна было такое смешнае здарэнне. Даехаў селянін да горада, і тут конь забаставаў. Снегу на гарадской вуліцы няма. Сані застраглі на каменнях, павярнуць назад нельга — аглоблі паломіш. І апынуўся селянін у становішчы, калі холадна, галадна і дахаты далёка.

Падобнай непрыемнасці не было б, калі б быў у нас апарат з экранам. Селянін націснуў бы патрэбную кнопку, рэгулятар наставіў бы на назване горада і бачыў бы на экране якая дарога і што трэба закладаць — воз, ці сані.

Або возьмем другі выпадак. Заўсёды маем непрыемнасці з памідорамі. Прымаразкі любяць шкодзіць ранняй расадзе. У гэтым выпадку цеплавы рэфлектар карыстаўся б у нас паважаннем. Гаспадар апоўначы гляне ў акно, убачыць іней, уключыць рэфлектар, і над памідорамі цеплыня расцілаецца, бы той май месяц.

Прыдалася б нам таксама доўгая механічная рука. Сядзіць, напрыклад, гаспадар вечарам у хаце. На панадворку мароз, носа не высунеш. Гаспадар у хаце націскае на рычаг, і доўгая рука скідае з вышак сена проста пад мызу каровe. Або ідзе да вас чалавек за даўгом, з якім вы не маеце жадання расставацца. Падыходзіць гэты чалавек да вашай брамкі, а доўгая рука яму фігу паказвае. Наведвальнік робіць ад варот паварот, і вы пазбягаеце непрыемнай гутаркі.

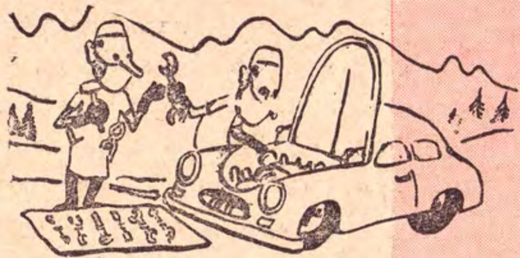
А як па-вашаму, чытачы сімпатычныя, апарат для ачысткі дэнатурату нам не прыдаўся б? З такім агрэгатам былі б мы ў спажыванні спіртных напіткаў на першым месцы.

А падвесная канатная дарога ад вёскі да станцыі не прыдалася б? Бульбу, бульбу і іншую пятрушку ладавалі б мы на ваганетцы, і справе канец. Тое самае і з мясапастаўкамі. Падвесілі б бычка на лямках да падвеснай дарогі, і пакаціўся б ён на роліках без перасадкі на станцыю. Для бычка прыемнасць і нам клопатаў менш.

Чаму вучоныя не задумваюцца над падобнымі рэчамі — лясун ведае.

Дзядзька Лявон

Хірургі на прагулцы

Кансультацыя

— Скажыце мне, доктар, што ў мяне такое? І не па-латыні, а па-просту.

— Вы ласун, гультай і п'яніца.

— А цяпер напішыце гэта па-латыні, каб я мог паказаць на службе і атрымаць адпачынак па хваробе.

Прыслаў **Юрка Адынец**

На экзамене

Прафесар да студэнта: — Якую дозу морфію далі б вы такому хвораму?

Студэнт: — Шэсць грам.

— Дрэнна, — сказаў прафесар і паставіў у заліковай кніжцы двойку.

Студэнт: — Выбачайце, паважаны прафесар, я хачу паправіць.

— Ужо позна, — сказаў прафесар. — Ваш пацыент ужо памёр.

Прыслаў **А. Макаль**

Дзеці

Васьмігадовы Янка пытаецца шасцігадовага Андрэя:

— Як называецца твой брат?

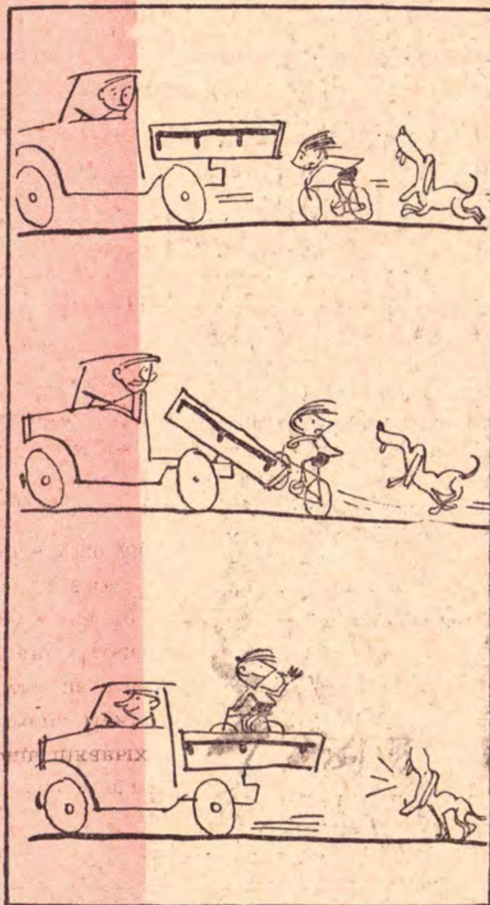
— Я не маю брата.

— А твая сястра?

— Не маю сястры.

— Дык каго ж ты тады б'еш?!

Прыслаў **Міхась Чыквін**

Без слоў.

Бараной на пустазеллі

У святліцы ў вёсцы Плёскі (Бельскі павет) працягваецца сход. Прысутныя неяк не ловяць цікавых слоў выкладчыка. Іх увагу прыцягвае столь. Накіроўваюць яны ўверх свае позіркі, адкуль па выгнутых ад вільгаці, не так даўно памаляваных дошках сплываюць кроплі дажджу, трапляюць на галавы, уліваюцца за каўнеры і барабаняць па кажухах. Пад нагамі правальваюцца прагнійўшыя ўжо ад дажджу дошкі падлогі.

Плёскаўская моладзь, якая ўласнымі сіламі і сродкамі аднаўляла ўжо сваю святліцу, і тым разам хоча прыступіць да неабходнага рамонту. Закупіла ўжо чарапіцу. Моладзь з уласнага маладога лесу падрыхтуе кроквы і латы. Малады лес не надаецца на дошкі на падлогу. Таму моладзь ужо не раз звярталася за грашовай дапамогай да Грамадскай рады нарадовай у Храбалах. ГРН заўсёды абяцае. Абяцанка, цацанка... як сцвярджае пагаворка. Дажджы, на жаль, не абмінаюць плёскаўскай святліцы, святліца гніе, і недалёкі ўжо той час, калі заваліцца спарахнелы дах.

Вось каб так сюды ў святліцу ў дажджлівае надвор'е на некалькі дзён пасадзіць урадавых працаўнікоў ГРН у Храбалах, каб ім падмачыла крышку бюракратычныя паперкі. А можа і дачакаліся б, што і дах над імі заваліўся б?

Вось тады ўжо напэўна дайшлі б да вываду, што рамонт святліцы ў Плёсках неабходны.

В. Ш.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ ЧЫТАЧОЎ.

По просьбе Янкі Цялушэцкага з Новага Ляўкова, Гайнаўскі павет, змяшчаем песню з кінафільма «Вясна на вуліцы Зарэчнай».

Калі вясна прыдзе

*) При сольном исполнении петь верхний голос.

**Когда весна придет — не знаю,
Придут дожди, сойдут снега...
Но ты мне, улица родная,
И в непогоду дорога.**

**Мне все здесь близко, все знакомо,
Все в биографии моей —
Дверь комсомольского райкома,
Семья испытанных друзей.**

**На этой улице подростком
Гонял по крышам голубей
И здесь, на этом перекрестке,
С любовью встретился своей.**

**Теперь и сам не рад, что встретил,
Моя душа полна тобой.
Зачем, зачем на белом свете
Есть безответная любовь!..**

**Когда на улице Заречной
В домах погашены огни,
Горят мартеновские печи,
И день и ночь горят они.**

**Я не хочу судьбу иную,
Мне ни на что не променять,
Ту заводскую проходную,
Что в люди вывела меня.**

**На свете много улиц славных,
Но не сменяю адрес я.
В моей судьбе ты стала главной,
Родная улица моя.**

Без слоў.

КАНЯКРАД

Суддзя: — Навошта вы ўкралі каня?

Канякрад: — Гэта не я ўкраў каня, а ён мяне.

Суддзя: — Якім чынам?

Канякрад: — А вось якім. Ішоў я да свайго сябра ў другую вёску. А ўпоперак дарогі стаіць конь. Я хацеў прайсці каля хваста, ён б'ецца капытамі. Хацеў пралезці пад жыватом, ён скача. Стаў я і думаю, як мінуць гэтага каня. Раптам прыдумаў. Пералезу цераз каня! Толькі што паспеў я пералажыць адну нагу, як конь пойдзе, ледзь утрымаўся я на версе. Так мы і апынуліся ў майго сябра. Гэта не я ўкраў каня, а ён мяне.

Прыслаў **Анатоль Ігнацюк**

